

ALMAN FEDERAL MECLİSİNİN SOYKIRIM KARARI VE GERİLEN İLİŞKİLER İÇİN BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Turgut Kerem TUNCEL

Analist

2 Haziranda Alman Federal Meclisinin aldığı 1915 olaylarını soykırım olarak tanımlayan karar hukuki veya bilimsel açıdan değil ama siyasi açıdan öneme sahiptir. Nitekim, yalnız Türkiye basınında değil Avrupa basınında da konuyla ilgili çok sayıda makale ve yorumun yayınlanmış olması bu öneme işaret eden bir olgudur. Dolayısıyla, bu kararın siyasi niteliğinin, nedeninin ve olası sonuçlarının irdelenmesi gerekmektedir.

Bu sorular hakkında şimdiye kadar çeşitli yorumlar yapılmış ve kamuoyuyla paylaşılmıştır. Bu çerçevede ortaya çıkan genel görüş, Alman Federal Meclisinin Türkiyeye karşı, en hafif tabiriyle, dostça olmayan bir siyasi tutum içinde olduğudur. Kararın, Türkiye ve AB arasındaki gerilimli ilişkiler ve yakın zamanda imzalanan göçmen geri kabul ve vize serbestisi anlaşması dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bunların yanında, Almanyanın kendi tarihi gerçekliklerinden olan Yahudi Holokostu ve daha az bilinen bugünkü Namibya'daki Herero ve Nama soykırımları gibi karanlık olayların yükünden bir nebze kurtulabilmek için kendine bir suç ortağı yaratmaya çalıştığı şeklinde görüşler özellikle Türkiye basınında ifade edilmiştir. Vurgulanan bir diğer husus ise karardaki Hristiyan halklar değinisidir. Ermenilerle birlikte Osmanlıdaki diğer Hristiyan halkların da soykırımı tabi tutulduğu iddiası, meselenin Avrupada yükselen İslamfobi ile ilişkilendirilmesine neden olmuştur.

Tüm bu görüşlerin irdelenmesi ve Alman Federal Meclisinin aldığı kararın ne anlama geldiğinin ve ne tür hesaplar çerçevesinde hangi amaçlara hizmet ettiğinin anlaşılması gerekmektedir. Bunun yanında, bu kararın Türkiye-Almanya ilişkilerinde neden olduğu ve Türkiye-Almanya ilişkilerini aşarak Avrupa Birliği ülkelerini de etkileyebilecek olumsuz sonuçlarının bir nebze de olsa hafifletilmesinin yollarının aranması gerekmektedir.

Bu doğrultuda bir çözüm, geçtiğimiz sene Avusturyalı ve Lüksemburglu bakanların, ülkelerinin parlamentolarında temsil olunan partilerin ve parlamentolarının aldıkları soykırım kararlarından sonra sergiledikleri yöntemde bulunabilir.

Hatırlanacağı üzere, geçtiğimiz yıl Mayıs ayında Lüksemburg parlamentosu 1915 olaylarını soykırım olarak tanımlayan bir karar almıştır. Eylül ayında ise Lüksemburg Dışişleri Bakanı Asselborn dönemin Türk Dışişleri Bakanı Sinirlioğlu ile düzenlediği bir basın toplantısında soykırımın hukuki bir kavram olduğunu ve sadece yetkili mahkemelerin bir olayın soykırım

olup olmadığına karar verebileceğini belirtmiştir. Bu şekilde Lüksemburglu Bakan, dolaylı da olsa, Lüksemburg parlamentosunun kararının geçersiz ve Lüksemburg hükümetini bağlamayan bir bildiri olduğunu ifade etmiştir.

Yine geçtiğimiz yıl Nisan ayında Avusturya parlamentosunda temsil olunan partiler 1915 olaylarını soykırım olarak niteleyen ortak bir bildiri yayınlamışlardır. Bundan bir gün sonra, bu ülkede yayınlanan *Die Presse* gazetesinde hukuktaki kanunilik ilkesi sebebiyle 1948 Soykırım Sözleşmesinin geriye dönük işletilemeyeceğini nedeniyle Avusturya Dışişleri Bakanlığının bu bildiriye katılmadığını bildiren bir makale yayınlanmıştır. Temmuz ayında Avusturyalı parlamenterler Avusturya Adalet ve Dışişleri Bakanlıklarına bir soru önergesi yönelmiş ve bu bildiriye katılıp katılmadıklarını sormuştur. Her iki bakanlık da kanunilik ilkesi gereği 1948 Soykırım Sözleşmesinin geriye dönük işletilemeyeceğini ve bu bildirin hukuki bir değerlendirme değil siyasi bir bildiri olduğunu söyleyerek bu soru önergesini yanıtlamıştır. Avusturya Dışişleri Bakanı Kurz, Eylül ayında Ankara'da gerçekleştirdiği temaslari sırasında da aynı görüşü bir kez daha ifade etmiştir. Dolayısıyla, Avusturya hükümeti parlamenterlerin kararının hükümeti bağlamadığını bu vesilelerle vurgulamıştır.

Alman hükümet sözcülerinin benzeri bir yaklaşımı hali hazırda ciddi yara almış Türkiye-Almanya ilişkilerinin daha da kötüleşmemesi ve gerçekleşen tahribatın önümüzdeki süreçte biraz da olsa düzeltilebilmesi için önemli olacaktır. Aslında, bu sadece Türkiye ve Almanya için değil, tüm Avrupa için faydalı bir seçenektir. Çünkü, Türkiye ve Almanya arasındaki gerginlik yalnız bu ülkeleri değil, Almanyanın Avrupa Birliği içindeki güçlü ve etkili konumu itibariyle tüm Avrupa ülkelerini olumsuz yönde etkileyebilecek bir niteliğe sahiptir.

Yazar Hakkında :

Dr. Turgut Kerem Tuncel, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) kıdemli analisttir. Avrasya jeopolitiği, Geniş Karadeniz Bölgesi, Güney Kafkasya, Karabağ ihtilafı ve Türk-Ermeni ilişkileri hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Atıfta bulunmak için: TUNCEL, Turgut Kerem. 2026. "ALMAN FEDERAL MECLİSİNİN SOYKIRIM KARARI VE GERİLEN İLİŞKİLER İÇİN BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2016 / 34. Haziran 14. Erişim Haziran 17, 2026. <https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/ALMAN-FEDERAL-MECLISININ-SOYKIRIM-KARARI-VE-GERILEN-ILISKILER-ICIN-BIR-COZUM-ONERISI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır